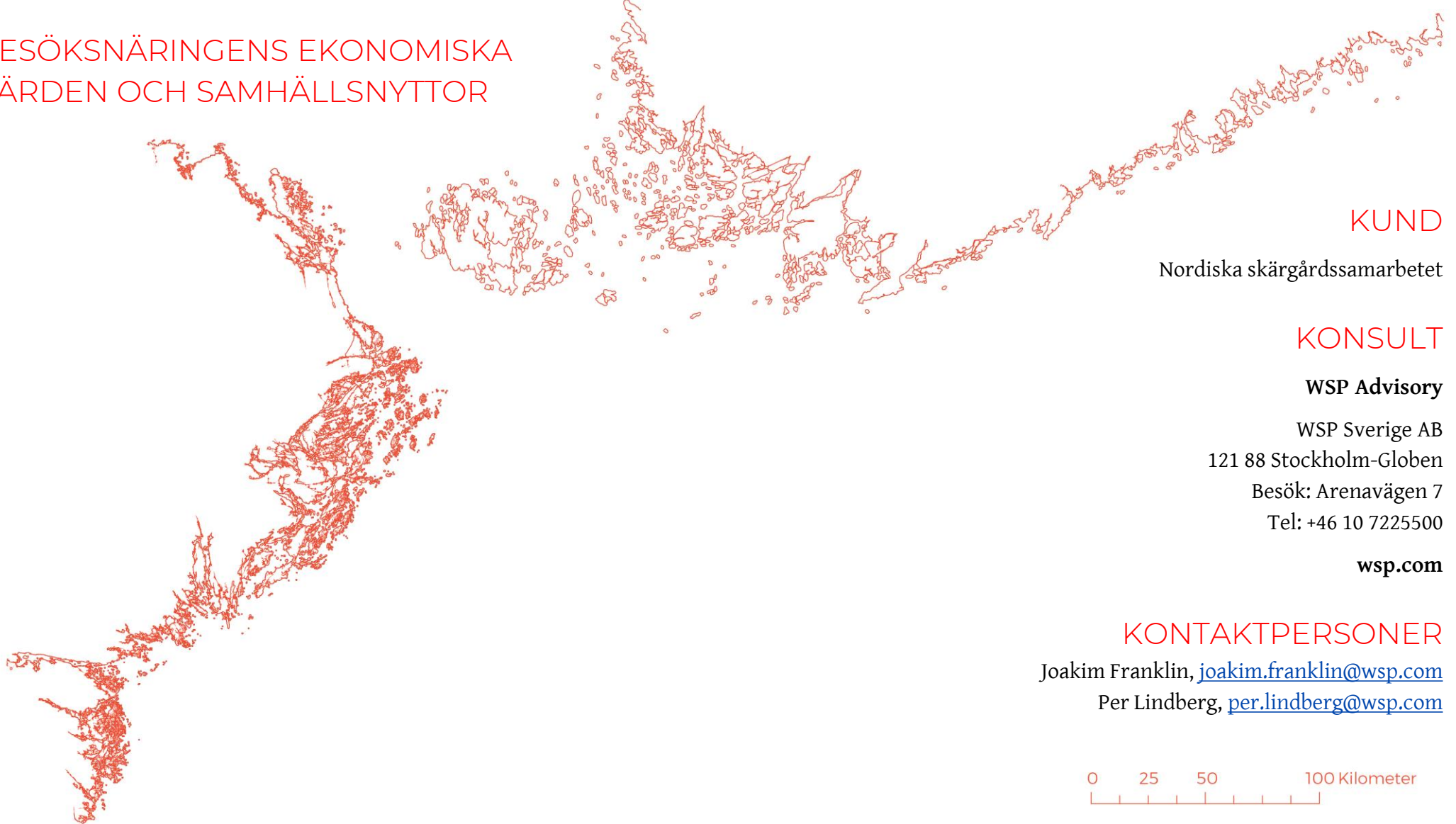

ÖSTERSJÖSKÄRGÅRDENS BESÖKARE
BESÖKSNÄRINGENS EKONOMISKA
VÄRDEN OCH SAMHÄLLSNYTTOR

ÖSTERSJÖSKÄRGÅRDENS BESÖKARE

BESÖKSNÄRINGENS EKONOMISKA
VÄRDEN OCH SAMHÄLLSNYTTOR

KUND

Nordiska skärgårdssamarbetet

KONSULT

WSP Advisory

WSP Sverige AB
121 88 Stockholm-Globen

Besök: Arenavägen 7

Tel: +46 10 7225500

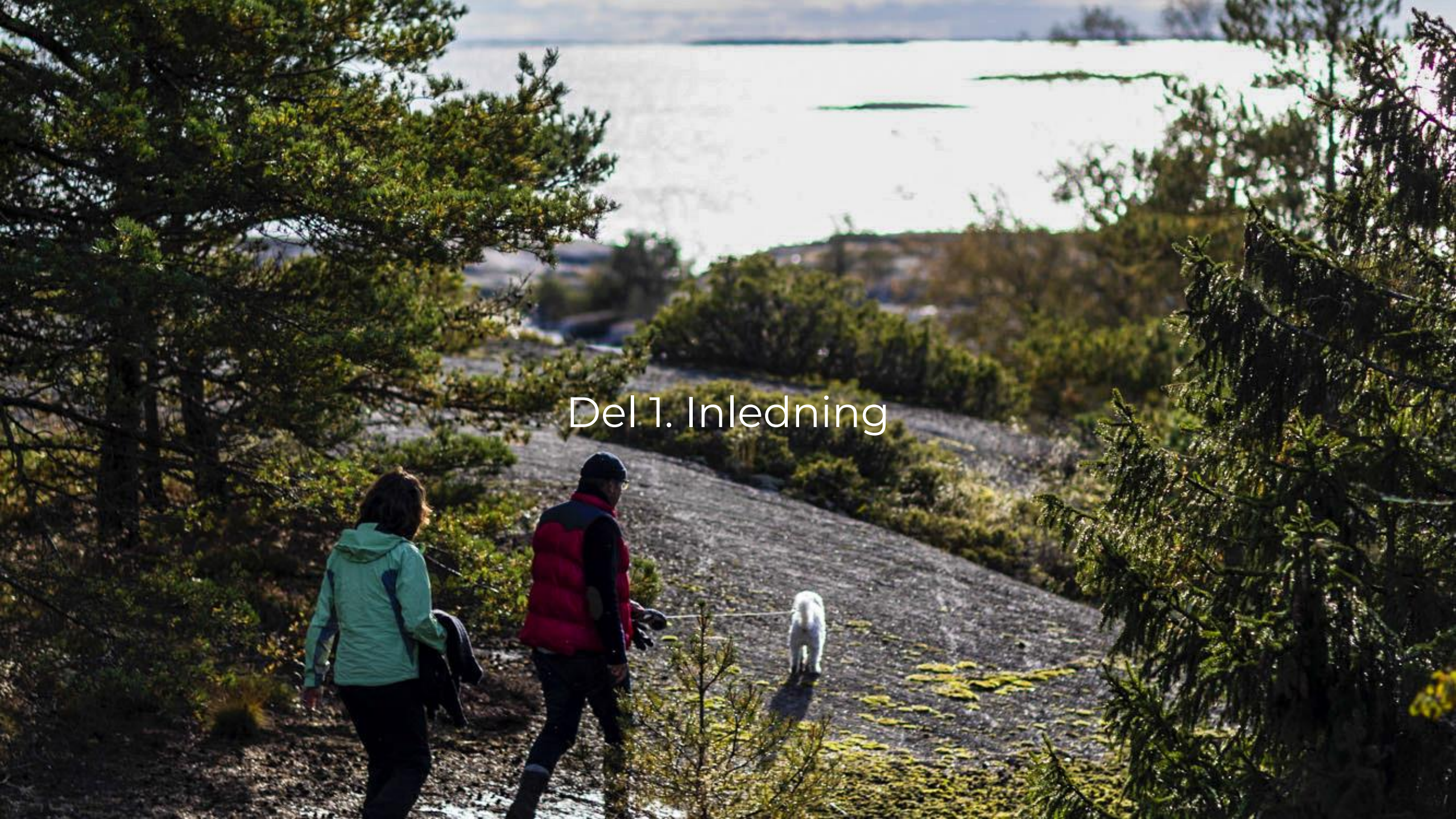
wsp.com

KONTAKTPERSONER

Joakim Franklin, joakim.franklin@wsp.com

Per Lindberg, per.lindberg@wsp.com

Del 1. Inledning

Inledning

Besöksnäringen är en viktig källa till arbetstillfällen i Östersjöns skärgårdar. Besökarna bidrar även till att bredda det lokala serviceutbudet – säsongvis såväl som året om. Betydelsen besöksnäringen har för levande skärgårdar bidrar till det stora intresset att kartlägga och beskriva dess samhällsbetydelse. Bland annat genom inkvarteringsstatistik samt lokal- och regionalekonomiska analyser.

Både Nordiska skärgårdssamarbetet (NSS) och flera av NSS medlems- och samarbetsorganisationer har de senaste åren tagit fram kunskapsunderlag med bäring på mobildataanalys och samhällsnyttor kopplade till skärgårdsbesökare. Bland dessa kan nämnas:

- Skärgårdsbarometern, ett samarbete mellan Skärgårdsstiftelsen, Region Stockholm och Länsstyrelsen i Stockholms län
- Besökare i Åbolands skärgårdar av Nordiska skärgårdssamarbetet
- Omlandsanalysen i Nämöskärgården av Värmdö kommun och Länsstyrelsen Stockholm
- Effekter av säsongsförlängning, Stockholm Archipelago

De mycket stora säsongsvariationerna i besöksantal gör att skärgårdslivet på många platser kan beskrivas som två parallella verkligheter med totalt skilda förutsättningar för näringsliv, service och arbetstillfällen under sommaren och resterande del av året.

På flera håll pågår projekt som syftar till att utöka eller förlänga skärgårdarnas högsäsong – både i syfte att öka besöksnäringens hållbarhet genom att i viss grad minska säsongsvariationerna och öka de lokala möjligheterna till service och arbetstillfällen även utanför sommarmånaderna.

Genom att gifta samman besöksstatistik från mobildata med redan etablerade samhällsekonomiska modeller för nyttoberäkning möjliggörs mer heltäckande nyttoanalyser än vad som varit möjligt för bara några år sedan. Syftet med detta projekt är därför tudelat:

1. Dels att för första gången använda mobildata för att undersöka antalet skärgårdsbesökare i hela NSS geografi (totalt och per region).
2. Dels att skatta och beskriva ekonomiska effekter och samhällsnyttor kopplade till dessa skärgårdsbesökare. Detta görs genom att kombinera besöksskattningarna i steg 1 med etablerade samhällsekonomiska modeller för nyttoberäkning.

Slutligen undersöks också ett scenario av utökad högsäsong. Kopplingen mellan besöksantal och ekonomiska nyttor gör det möjligt att skatta ökade samhällsnyttor i form av arbetstillfällen och skatteintäkter ifall ”september blir det nya augusti”.

Om mobila positioneringsdata

En förhållandevis ny teknik för att analysera besöksmönster är att använda mobila positioneringsdata. Alla mobiloperatörer samlar kontinuerligt in uppgifter om mobiltelefonernas position i mobilnätet i förhållande till radiomasternas täckningsytor. Den möjliga precisionen beror på storleken av täckningsytorna i det aktuella geografiska området. Datainsamlingen omgärdas också av omfattande sekretess och anonymisering för att inte röja enskilda individers identiteter och aktiviteter.

Informationen om mobiltelefonernas geografiska lokalisering är användbar för att analysera rörelsemönster. Det som gör mobildataanalys verkligt användbar för samhällsstudier är att antalet mobiltelefoner med god precision kan extrapoleras upp till en totalbefolkning genom teleoperatörernas kundkännedom och marknadsandelar. I detta steg extrapoleras antalet observerade mobiltelefoner i en viss operatörs nät upp till en statistisk skattning av totalt antal personer oavsett operatör. Resultatet är därmed en precis skattning av antalet besök grundad i faktiska observationer.

I analysarbetet har mobildata för fyra år använts (2019-2022). På grund av ett större nätverksarbete saknas data för delar av 2019 och 2020 i delar av Finland. Besöksskattningar och beräkningar av ekonomiska effekter och samhällsnyttor baseras därför på ett genomsnitt av åren 2021 och 2022.

De besökssiffror som presenteras i kommande avsnitt betecknar inhemska besökare – finska besökare i Finland och svenska besökare i Sverige. Detta då utländska besök hanteras separat av mobildataoperatörerna.

Besökare eller besök

Med besökare menas personer som gör kort- eller långvariga besök i området. Till besökare hör också personer som besöker området i sitt arbete, oavsett om det är återkommande besök eller enstaka gånger. Besökaren räknas om vistelsen i området är längre än 20 minuter.

Varje besökare kan räknas en gång per dag. Det är möjligt att under den dagen besöka flera lokala delområden. Personen räknas då flera gånger om vistelsetiden i varje delområde är längre än 20 minuter. Om en person återkommer till ett delområde under dagen räknas det dock inte som ett nytt besök.

Om en besökare spenderar flera dagar i skärgårdsområdet räknas personen varje dag. Strikt talat är det därför antal besöksdagar som undersöks och inte antal besökande individer. Av del anledningen kommer vi därför i övriga delar av rapporten tala om antal besök och inte besökare.

Med övernattande menas att personen avslutat sin dag inom undersökningsområdet. Motsatsen är ej övernattande, vilket betyder att personen vistats i området under den aktuella dagen men lämnat det innan kvällens sista anropssignal från mobiltelefonen.

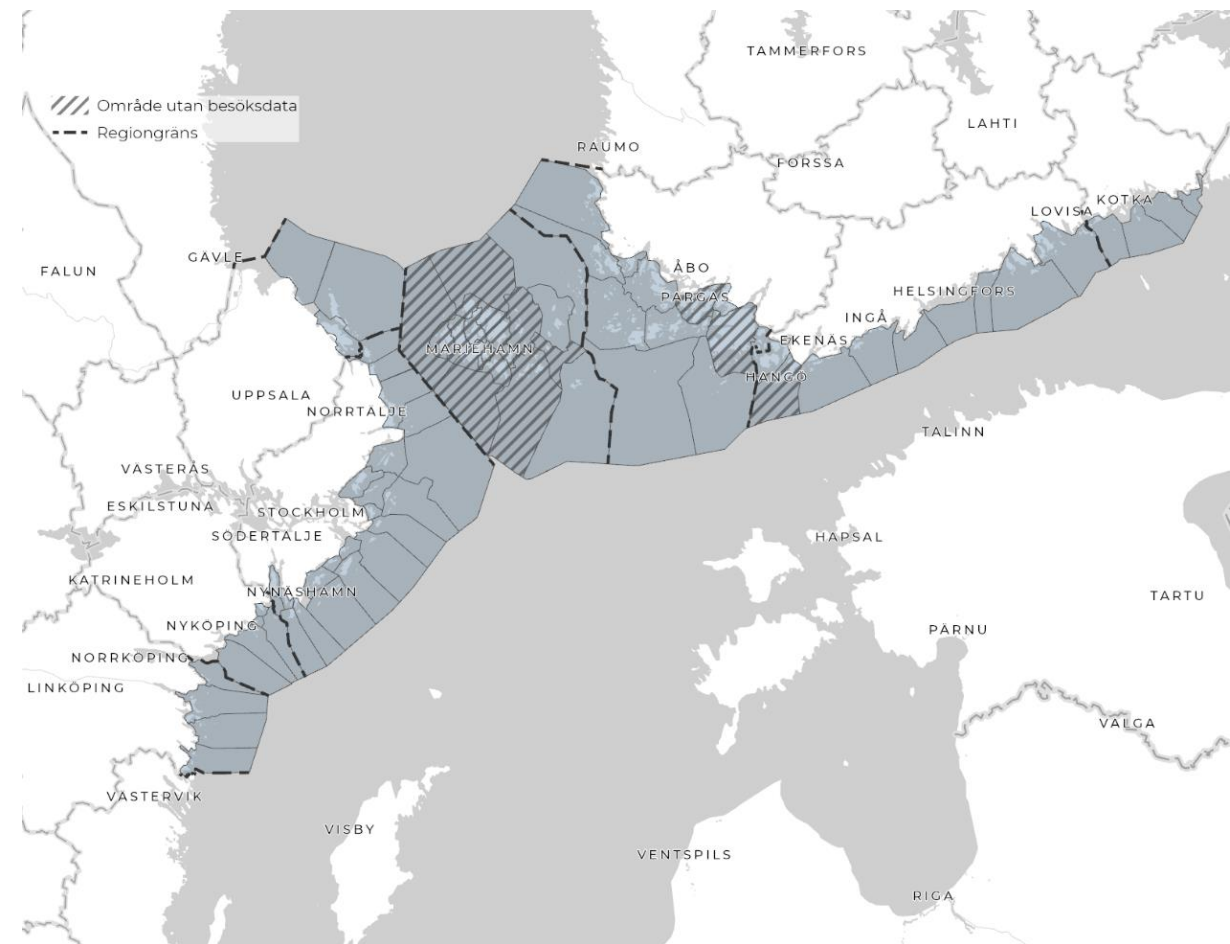
Om undersökningsområden

En viktig del i mobildataanalyser är avgränsningen av geografiska mätområden. Vilka områden som är möjliga att undersöka styrs av radiomasternas och täckningsytornas placering samt sekretessregler. Sammantaget därför finns en mätteknisk fördel i skärgårdsmiljöer att inte använda alltför små mätområden.

I dialog med både Nordiska skärgårdssamarbetet och Telia har olika versioner av mätområden testats och utvärderats i syfte att öka tillförlitligheten i dataunderlaget. Östersjöskärgårdarna har slutligen delats in i 77 lokala mätområden.

I mobildataanalysen har flera angränsande lokalområden på fasta Åland visat sig vara svåra att mäta, liksom enstaka lokalområden söder om Åbo. Gemensamt för dessa områden är ett stort flöde av vardagsrörelser i form av arbetspendling till och från närliggande städer. Dessa vardagsrörelser ger en stor mängd ”brus” som försvårar besöksskattning med mobildata.

På grund av detta exkluderas Kimitoön, fasta Pargas, Hangö samt fasta Åland inklusive närliggande öar från besöksskattningarna. I kartan visas undantagna lokalområden med skraffering. I fallet med Åland inkluderas däremot landskapet i skattningar av ekonomisk nytta – då med grund i ÅSUBs besöksstatistik istället för mobildata.

Samhällsekonomiska effekter

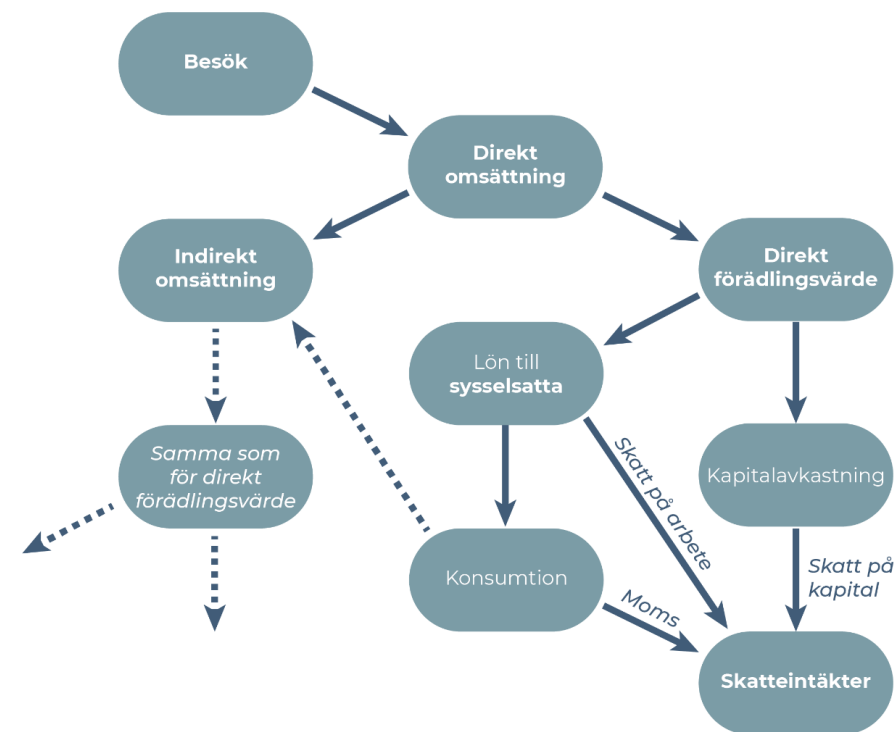
Huvudsyftet med studien är att kartlägga besöksnäringens ekonomiska betydelse för skärgårdarna. Utgångspunkten är den konsumtion i form av inkvartering, restaurangbesök mm som besökarna står för. Konsumtionen översätts sedan till effekter på förädlingsvärde, sysselsättning, skatter mm.

Besökarnas konsumtion har både direkta och indirekta effekter på den lokala ekonomin. De direkta effekterna uppstår i de verksamheter som säljer varor och tjänster till besökarna. De indirekta effekterna består främst av den ekonomiska aktivitet som uppstår hos lokala underleverantörer till de direkt påverkade företagen, men också till viss del av den ytterligare konsumtion som genereras när löner och vinster som skapas i första ledet till viss del konsumeras och investeras lokalt i ett andra led.

En del av omsättningen kommer utgöras av förädlingsvärdet, det vill säga det ekonomiska värde som företagen i skärgården adderar till ekonomin via besöksnäringen. Enkelt uttryckt utgörs förädlingsvärdet av summan av den direkta omsättningen, det vill säga besökarnas konsumtion, minus kostnaden för de insatsvaror som importerats utifrån skärgården. Förädlingsvärdet är sin tur det som betalar arbetskraftens löner samt vinster till företagsägarna (kapitalavkastning). En viss del av det kommer sedan gå till skatt på arbete och skatt på kapital. Momsen är sedan beräknad utifrån konsumtionen som antas utgöras av en viss andel av lönesumman.

Momsen tillsammans med skatt på arbete och kapital utgör tillsammans de totala skatteintäkterna. I figuren visas sambanden mellan ekonomiska mått och samhällsnyttor.

Metoden för att skatta besökarnas samhällsekonomiska effekter förklaras mer i detalj i projektets slutrapport, tillgänglig via NSS.

Del 2. Resultat

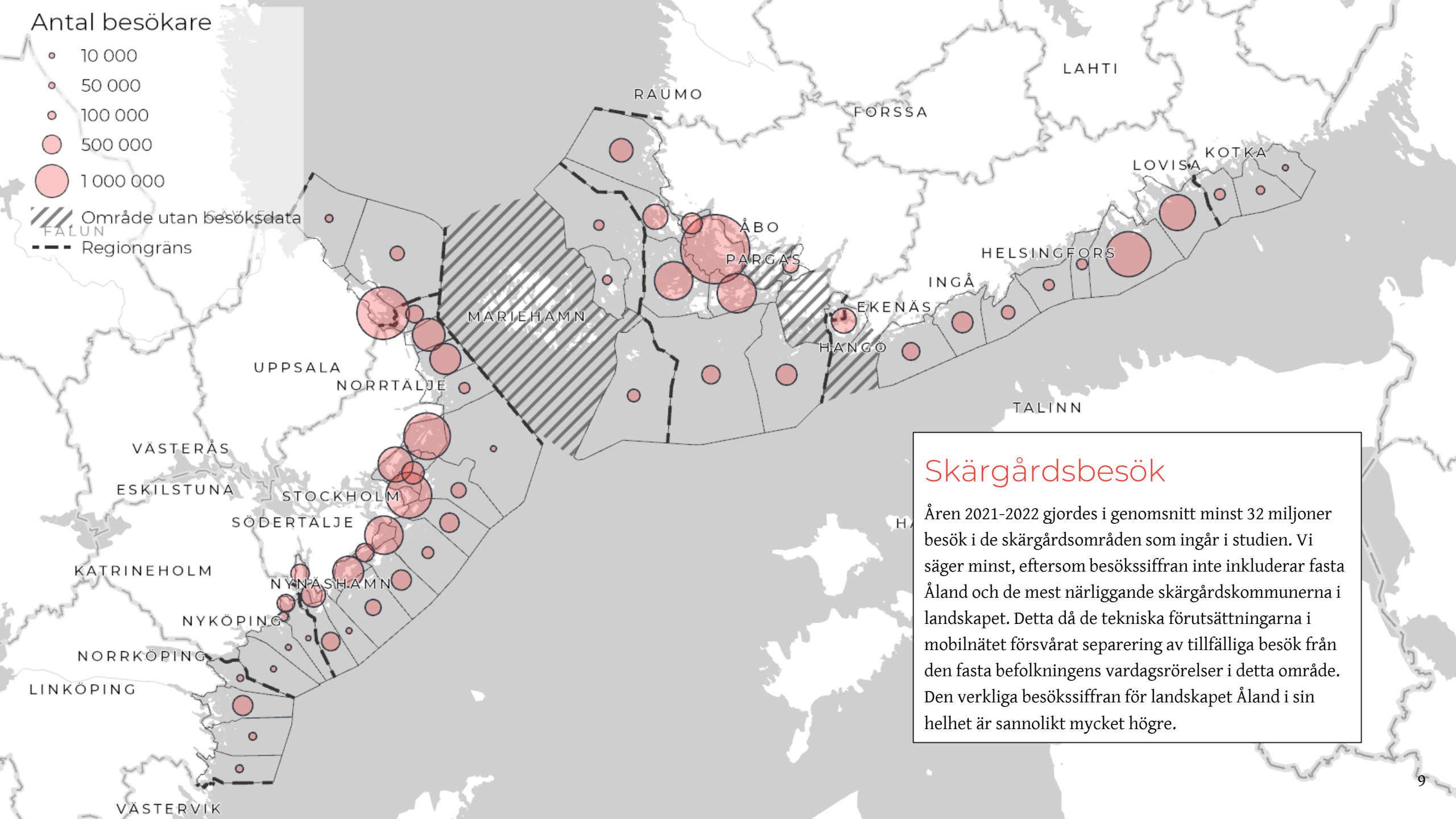

Antal besökare

- 10 000
- 50 000
- 100 000
- 500 000
- 1 000 000

/// Område utan besöksdata
FALUN

--- Regiongräns

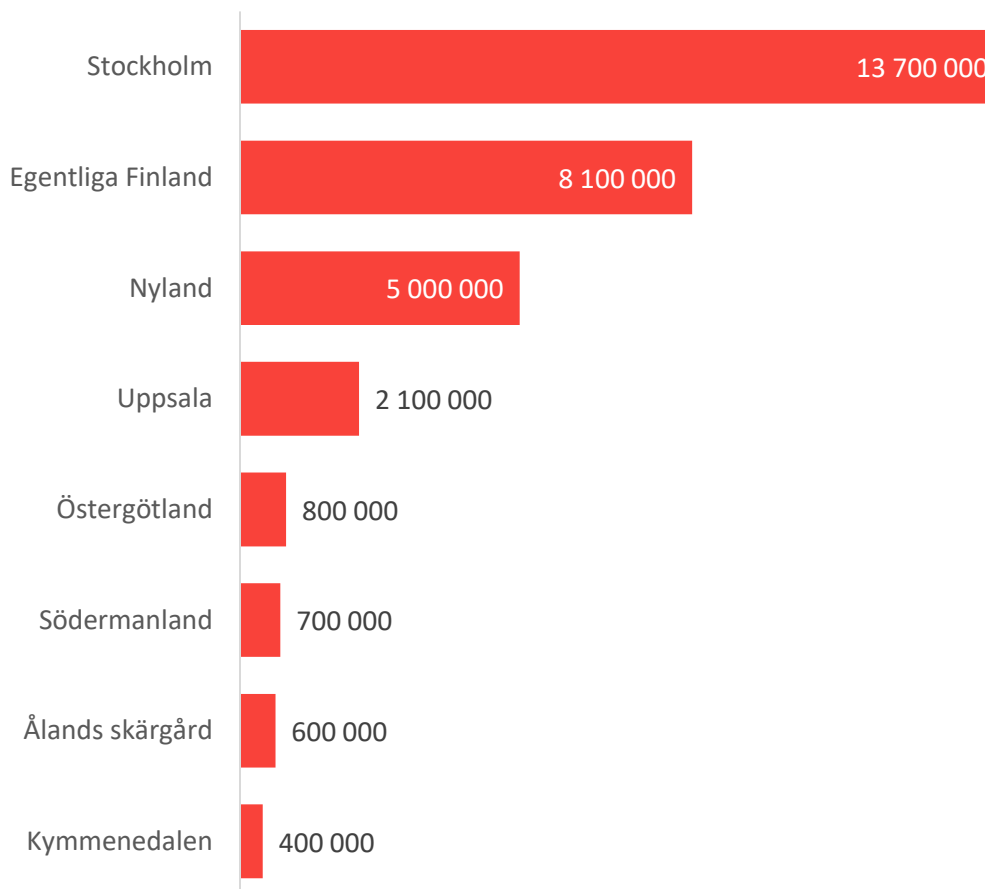
Skärgårdsbesök

Åren 2021-2022 gjordes i genomsnitt minst 32 miljoner besök i de skärgårdsområden som ingår i studien. Vi säger minst, eftersom besökssiffran inte inkluderar fasta Åland och de mest närliggande skärgårdskommunerna i landskapet. Detta då de tekniska förutsättningarna i mobilnätet försvårat separering av tillfälliga besök från den fasta befolkningens vardagsrörelser i detta område. Den verkliga besökssiffran för landskapet Åland i sin helhet är sannolikt mycket högre.

Skärgårdsbesök per region

Av de regioner som undersökts med mobildata står tre ut från mängden genom betydligt större besöksmängder än övriga: Stockholms län, Egentliga Finland och Nyland. Dessa regioner är också de mest storstadsnära skärgårdsområdena, vilket gör dem tillgängliga för såväl kommersiella som icke-kommersiella besök.

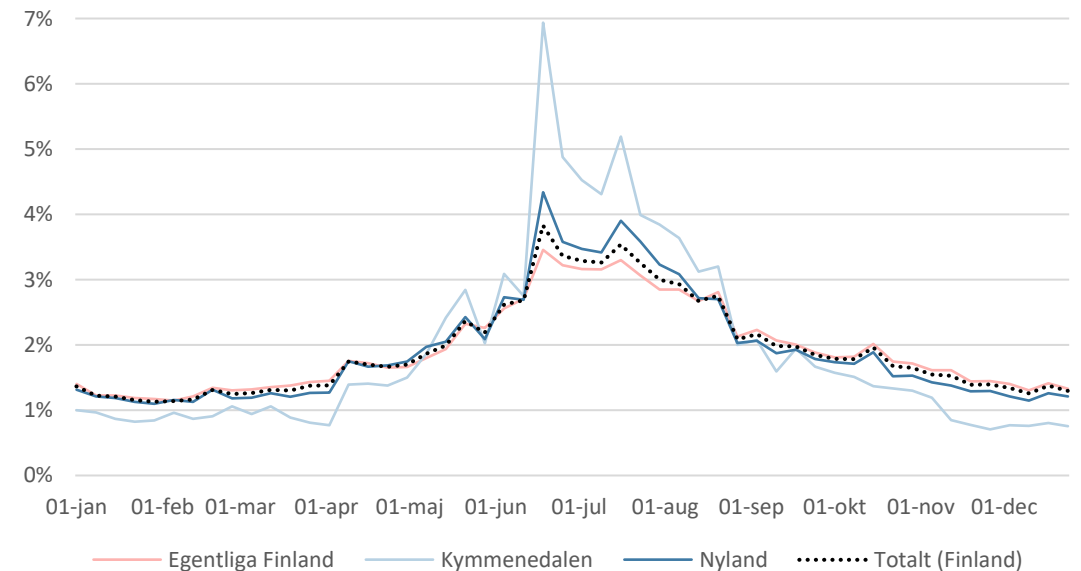
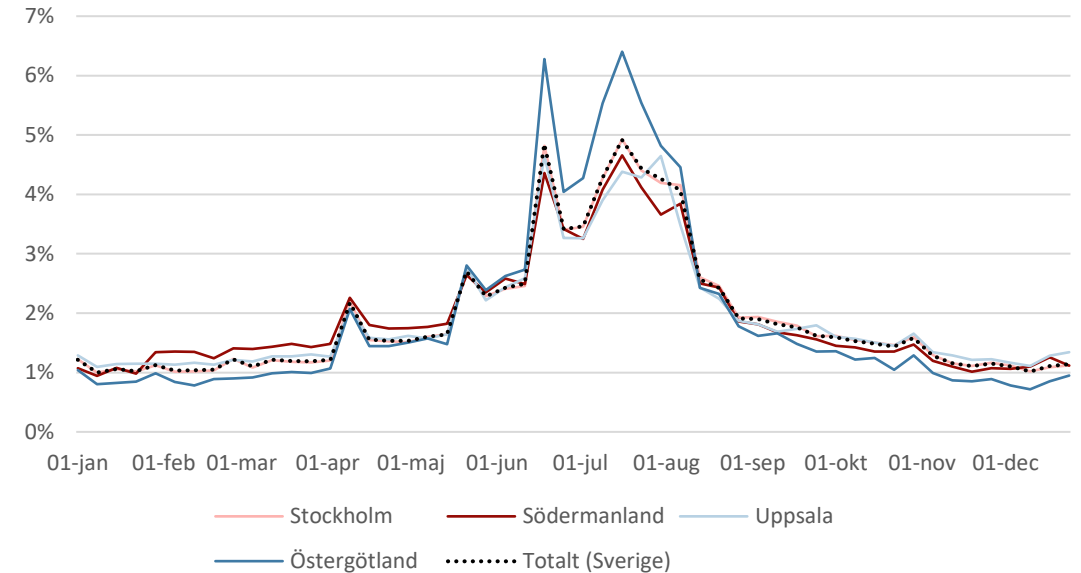
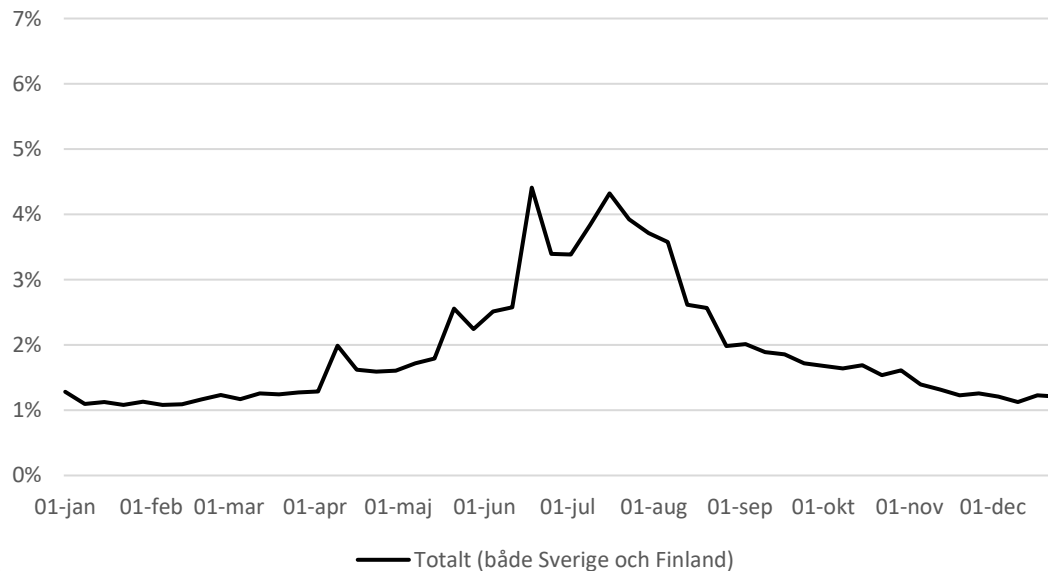
Skärgårdsbesök, genomsnitt 2021-2022

Stora säsongsvariationer

Sett över året skedde en stor del av skärgårdsbesöken under sommarsemestern. De stora skillnaderna mellan säsongerna återkommer i samtliga undersökta regioner – både i Sverige och Finland vilket visas i diagrammen till höger som visar andel besök (av årets samtliga) i respektive vecka.

En skillnad mellan länderna är att högsäsongen för besök ser ut att ha varit något längre i augusti 2022 i Finland än i Sverige.

Ökning i antal besök

Diff juli mot januari år 2022

<200 procent

200-400 procent

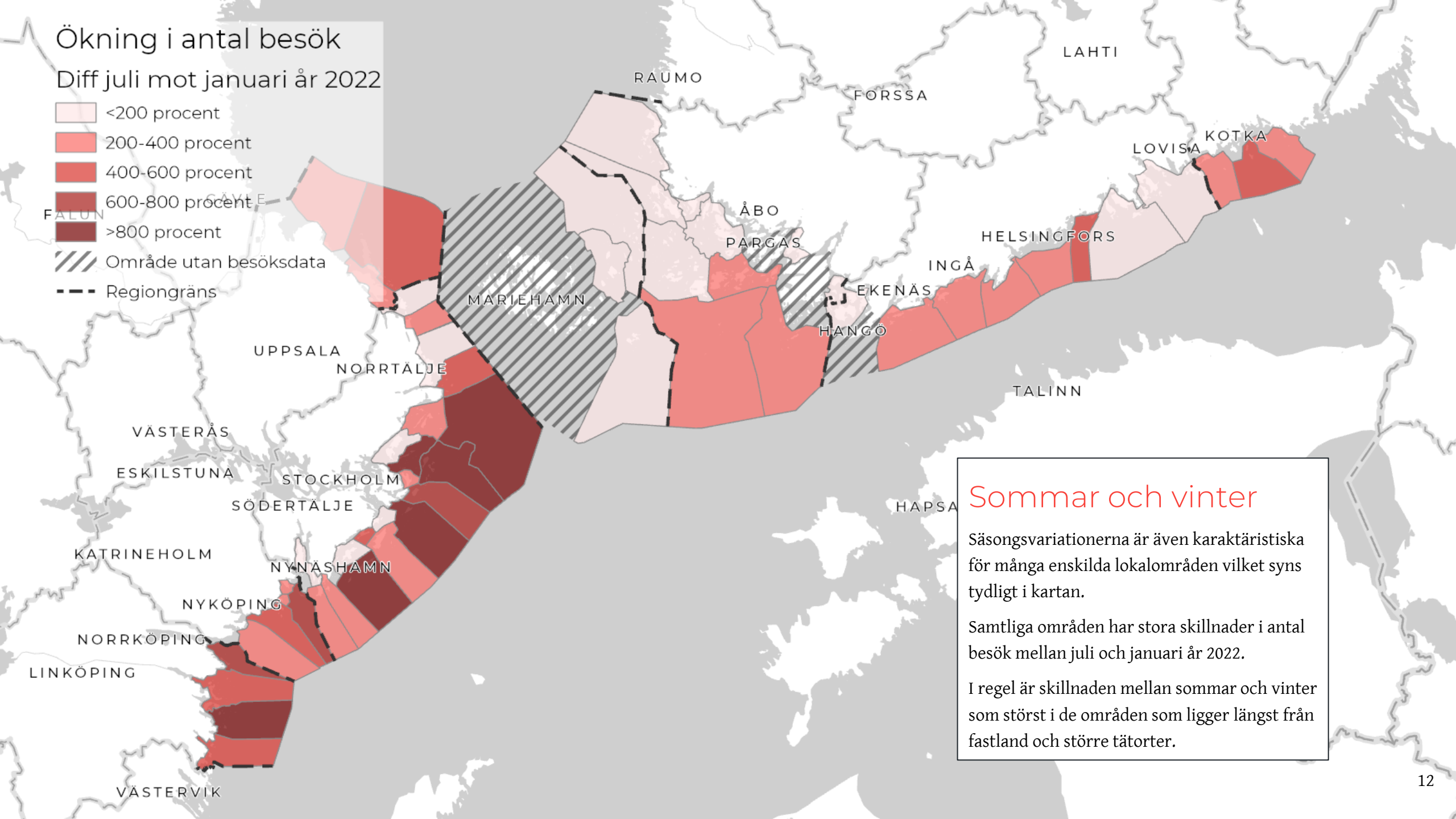
400-600 procent

600-800 procent

>800 procent

Område utan besöksdata

Regiongräns

Sommar och vinter

Säsongsvariationerna är även karaktäristiska för många enskilda lokalområden vilket syns tydligt i kartan.

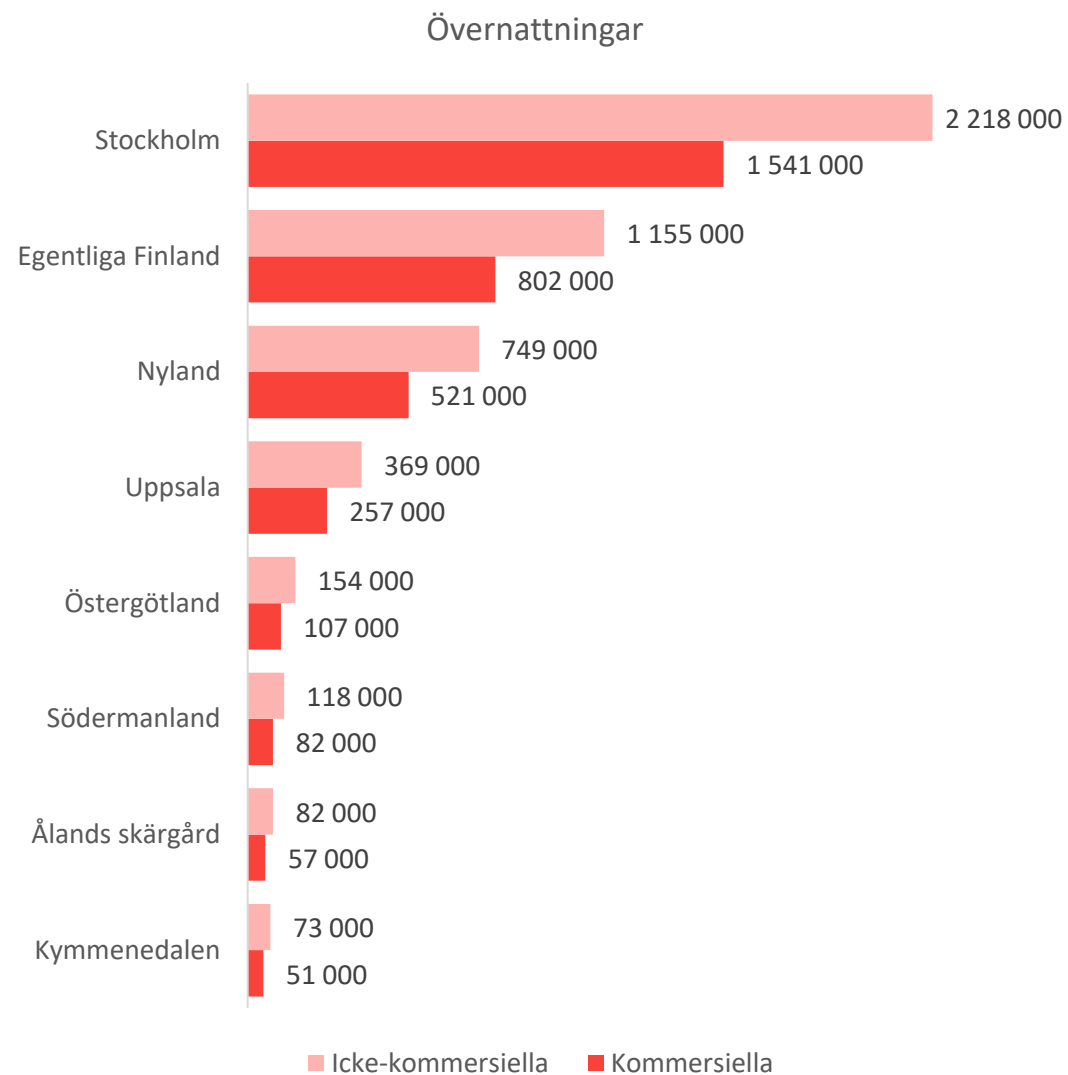
Samtliga områden har stora skillnader i antal besök mellan juli och januari år 2022.

I regel är skillnaden mellan sommar och vinter som störst i de områden som ligger längst från fastland och större tätorter.

Övernattningar

De övernattande besökarna kan delas upp i kommersiella och icke-kommersiella. De kommersiella övernattningarna utgör 41% av de totala antalet övernattningar. De kommersiella gästerna står dock för 63% av de övernattande gästernas konsumtion i högsäsong och 68% i lågsäsong.

En kommersiell övernattning innebär i detta sammanhang att man köper en tillfällig övernattning av en näringsidkare. Till de icke-kommersiella övernattningarna räknas de i egen stuga, besök hos släkt och vänner samt när man hyr en stuga av en privatperson.

Besökarnas samhällsnyttor

De ekonomiska effekterna och samhällsnyttorna av kommersiella skärgårdsbesök kan mätas genom flera samhällsekonomiska mått. I detta avsnitt fokuseras på fyra mått - omsättning, förädlingsvärde, sysselsättning och skatteintäkter. Även om tre av fyra mått kan uttryckas i monetära termer kan de inte summeras rakt av för att få fram en total nytta. De överlappar delvis varandra och beskriver varsin dimension av ekonomiska effekter och nyttor.

De ekonomiska resultaten är beräknade utifrån totalt antal besök genom mobildataanalyserna i föregående kapitel. Beräkningen är gjort utifrån ett genomsnitt för åren 2021-2022. En separat beräkningsmodell används för att även inkludera kända besöksantal i Ålands landskap i resultaten. Detta avsnitt baseras alltså på alla åtta regioner i NSS geografi, inklusive Åland.

Nyttorna är beräknade utifrån dels en direkt effekt – den ekonomiska aktivitet som genereras i den direkta branschen där konsumtionen sker. Till det läggs en indirekt effekt – den ekonomiska aktiviteten som genereras i form av spridningseffekter till den regionala ekonomin. Den direkta plus indirekta effekten utgör tillsammans den totala effekten.

Den ekonomiska modell som använts i skattningar finns beskriven mer i detalj i projektets slutrapport.

Faktaruta: Samhällsnyttor och ekonomiska mått

Omsättning

Den direkta omsättning som besöksnäringen genererar i skärgårdsföretagen är lika med summan av besökarnas konsumtion. Det uppstår även omsättning i underleverantörsled som är lika med värdet på insatsvarorna som används. Den totala omsättningen är summan av den direkta och den indirekta omsättningen

Förädlingsvärde

Förädlingsvärde utgörs av värdet som själva produktionen av en vara eller tjänst genererar. BNP eller den regionala motsvarigheten BRP är mått på förädlingsvärdet inom ett land eller region. Det kan beräknas som omsättningen (det totala värdet på varan eller tjänsten) minus värdet för insatsvaror. Förädlingsvärdet fördelas sedan mellan kapitalavkastning och löner.

Sysselsättning

Sysselsättningen som genereras lokalt av besöksnäringen beräknas utifrån förädlingsvärdet, löneandelen och lönesummor i respektive bransch. Antalet sysselsatta beror på hur mycket av konsumtionen som i slutändan kan fördelas på ersättning till arbetskraften. Sysselsättningen är uttryckt i helårsekvivalenter, där en helårsekvivalent motsvarar en heltidstjänst under ett år.

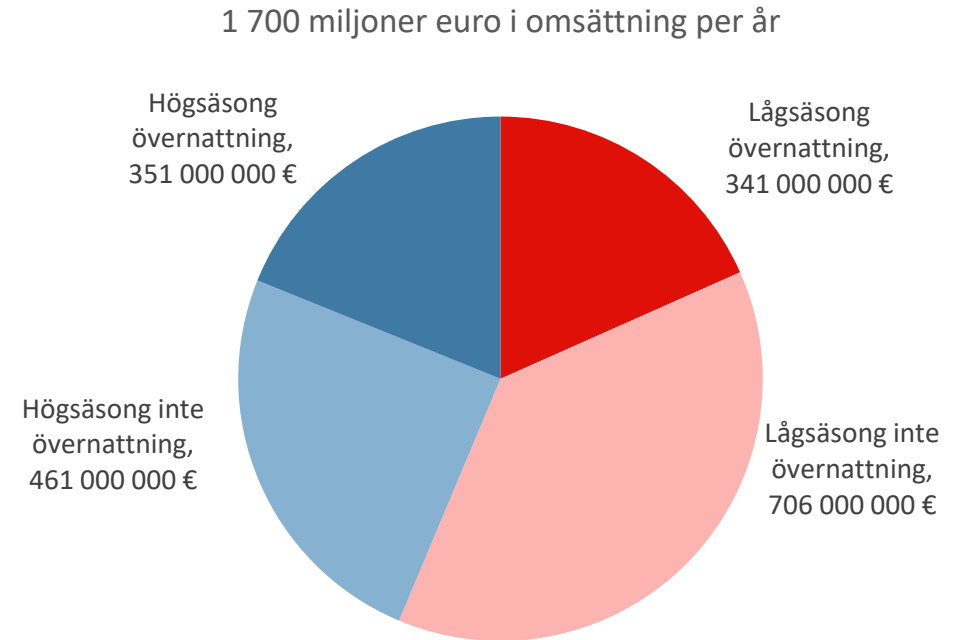
Skatteintäkter

Skatteintäkterna från besöksnäringen beräknas utifrån det lokala värde som skärgårdsbesöken genererar. Intäkterna beräknas utifrån besöksnäringens totala förädlingsvärde.

Omsättning

Omsättningen kopplad till skärgårdsbesök uppgick till strax över 1,7 miljarder euro årligen 2021-2022, eller 20 miljarder svenska kronor med aktuell växelkurs (okt 2023). Över 80% av detta är omsättning kopplad till den direkta besöksnäringen i skärgårdarna. Den sista delen är indirekt omsättning genom spridningseffekter till den övriga regionala ekonomin.

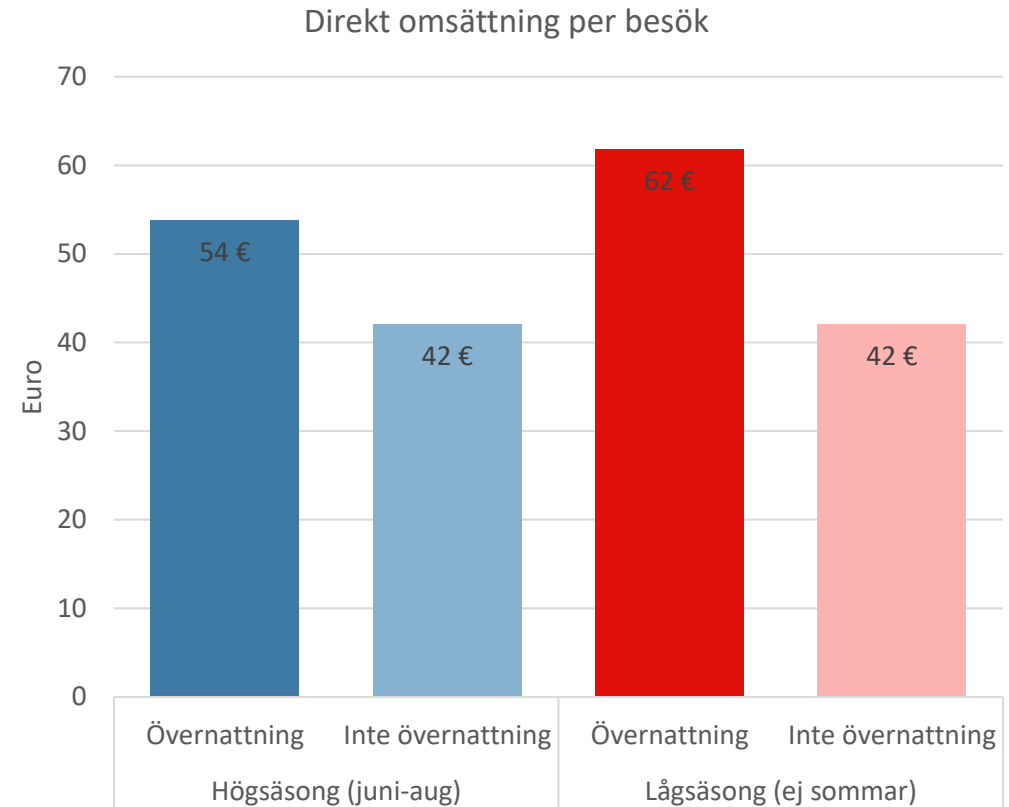
Uppskattningsvis 41% av årens totala omsättning skedde under de tre sommarmånaderna juni, juli och augusti. Andelen besök under denna period var 42%.

Omsättning per besök

Den genomsnittliga omsättningen per besöksdag var 47 euro, eller 555 kronor. Detta inkluderar alla typer av besök, både dagsbesök och övernattande oavsett logiform (hotell, camping, stugor, båt i gästhamn och naturhamn osv). Måttet utgörs av den direkta konsumtionen per besök.

Det finns också en skillnad sett till säsong, där övernattande besök genererar en högre genomsnittlig omsättning under lågsäsong än under högsäsong. Under lågsäsongen sker en högre andel av övernattnings på hotell och annan inkvartering med högre prisbild än camping och gästhamn. I viss mån jämnar detta ut skillnaden mellan säsongerna sett till besöksantal.

Omsättning per region

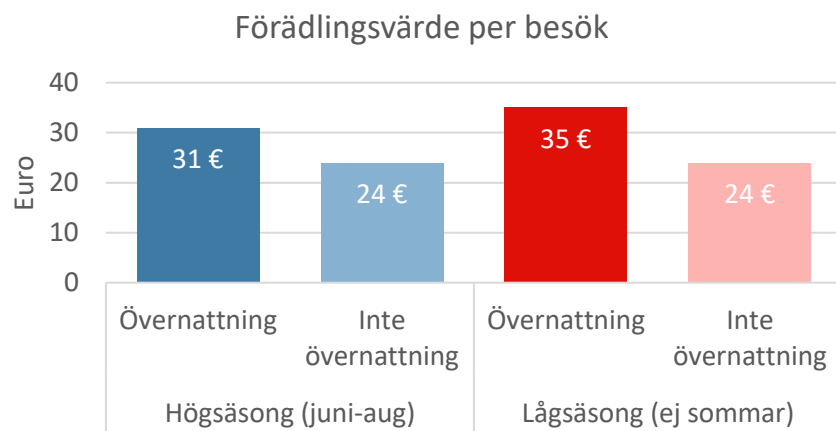
Fyra femtedelar av den totala omsättningen på 1 700 miljoner euro kan enligt skattningarna knytas till de tre mest besöksintensiva regionerna Stockholms län, Egentliga Finland och Nyland. I den regionala uppdelningen finns dock vissa osäkerheter då det inte med säkerhet går att säga hur stor andel av konsumtionen eller produktionen i olika leverantörsled som äger rum var. En besökare som övernattar i ett visst område kan t.ex. ha handlat mat i ett annat område, som i sin tur har producerats i ett tredje, osv. Omsättningen per region ska därför tolkas som ett mått på var förutsättningen för omsättningen skapas, det vill säga där själva besöket äger rum.

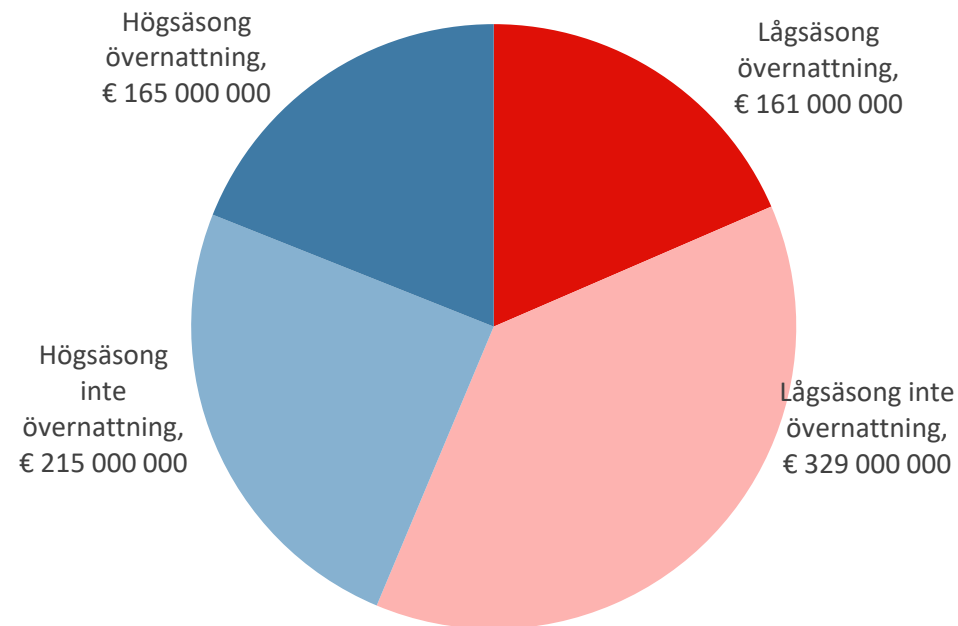
Förädlingsvärde

Förädlingsvärdet för skärgårdsbesöken uppgick till över 860 miljoner euro årligen. Likt omsättningen är merparten av detta direkt kopplad till besöksnäringen och en mindre del till indirekta spridningseffekter i den regionala ekonomin. Förädlingsvärdet är det mått som motsvarar BNP och är således det bästa måttet på det värde som besöksnäringen adderar till den lokala ekonomin i skärgården.

I genomsnitt genererade varje besök ca 27 euro i förädlingsvärde. Ungefär 80% av det skapas i den direkta bransch där konsumtionen sker, medan resten utgörs av den indirekta effekter i andra branscher.

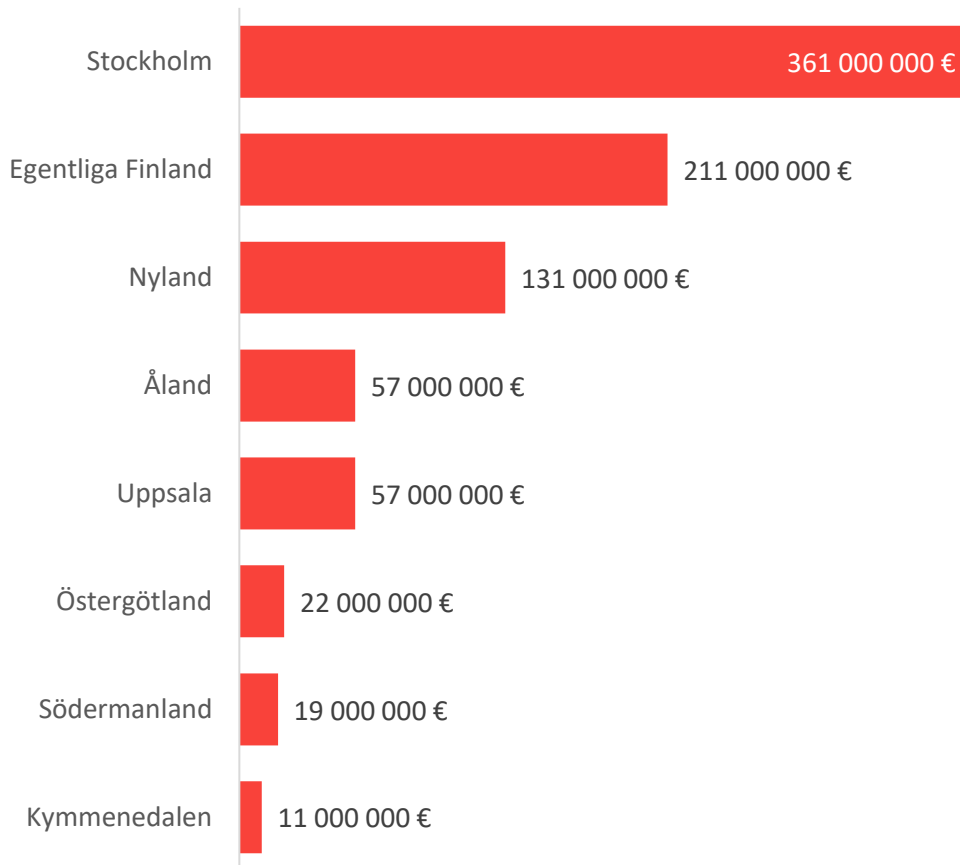
860 miljoner euro i förädlingsvärde per år

Förädlingsvärde per region

På samma sätt som med omsättningen är förädlingsvärdet beräknat i skärgården som helhet. Den regionala uppdelningen baseras på var besöket äger rum. Siffrorna ska alltså tolkas som var förädlingsvärdet genereras, inte nödvändigtvis var det produceras.

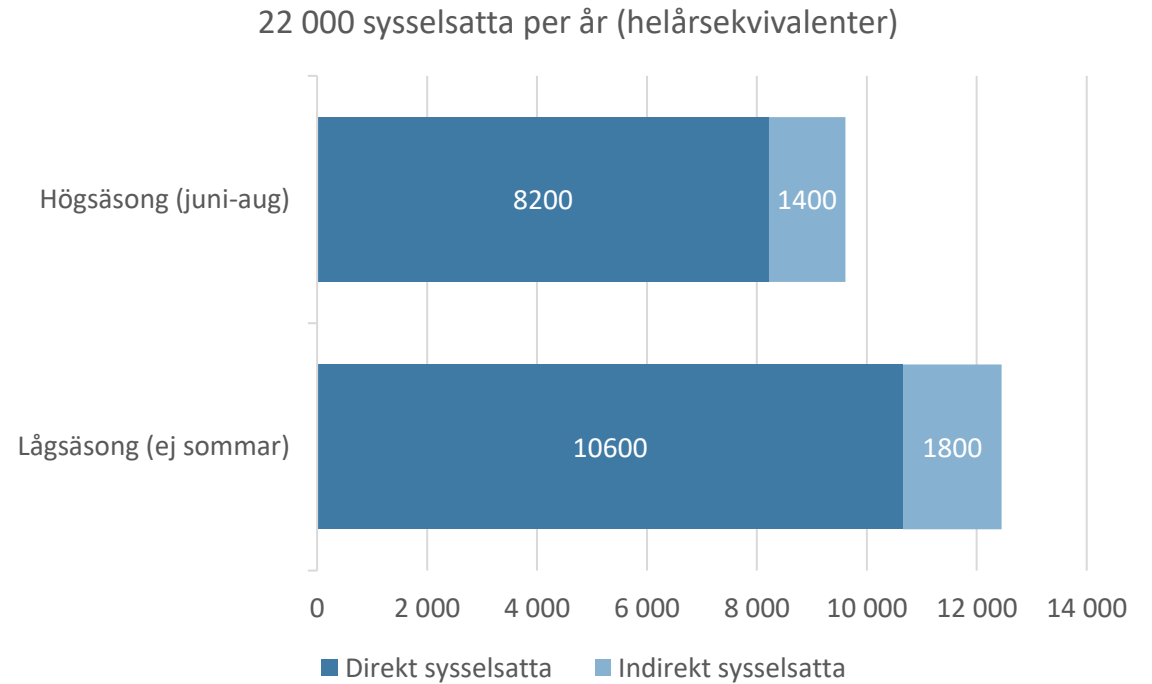
Förädlingsvärde per region och år

Sysselsättning

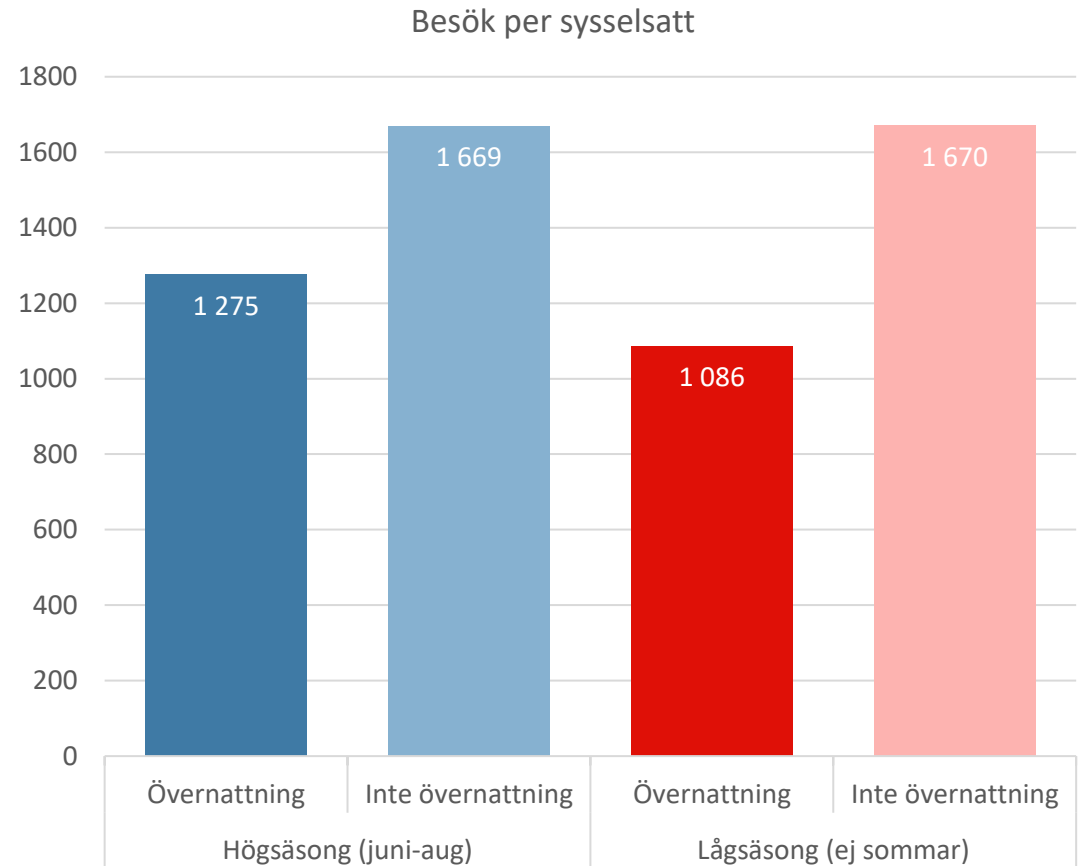
Besöksnäringens lokala sysselsättningseffekt i skärgården är ca 22 000 helårsekvivalenter per år. Antalet sysselsatta *personer* är dock betydligt fler, eftersom en stor andel utgörs av säsongsarbetare under sommaren.

Sysselsättningseffekten inkluderar både sysselsättningen i den direkta näringen och hos lokala underleverantörer. Knappt hälften återfinns inom hotell- och restaurangbranschen, medan en dryg tiondel återfinns inom handel och livsmedelsframställning. Resterande är fördelade på övriga branscher.

Besök per sysselsatt

I snitt går det ca 1 500 besök per sysselsatt (helårsekvivalent). Slår man ut det över året innebär det att varje sysselsatt i genomsnitt har hand om ca 6 genomsnittliga besökares konsumtion per arbetsdag. En stor andel av dem är icke-kommersiella besökare (egen stuga) samt dagsbesökare som enbart konsumerar mat, transporter och övriga aktiviteter. För hotellgäster går det färre besök per sysselsatt. Det är denna skillnad som syns i figuren intill, där antalet besök per sysselsatt är som lägst för övernattande besök under lågsäsong. Skillnaden beror på att andelen övernattande på hotell under den perioden är högre än i lågsäsong.

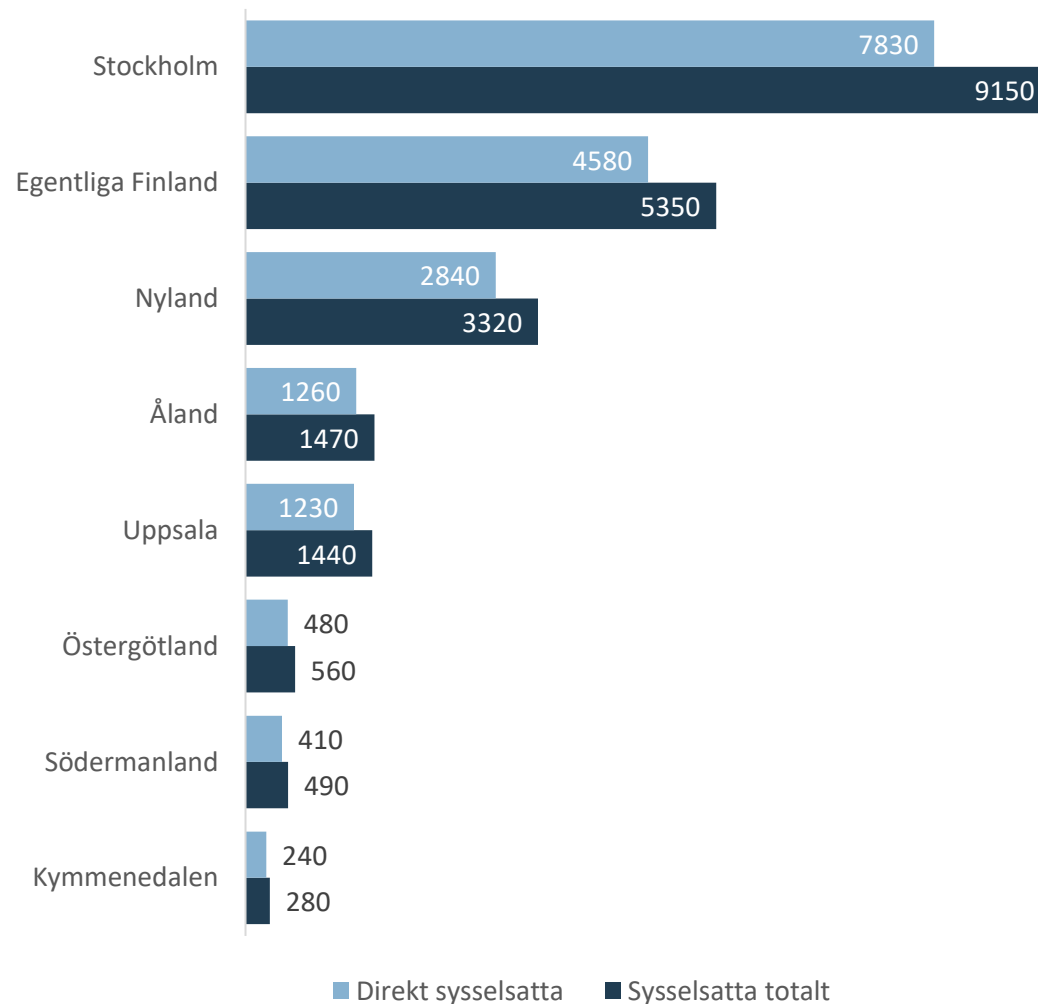

Sysselsättning per region

Likt besöksantalet utgörs majoriteten av sysselsättning kopplad till skärgårdens besöksnäring av arbetstillfällen i landskapen Egentliga Finland och Nyland samt Stockholms län. Dessa tre regioner står för 65% av sysselsättningen skattad ur besöksantalet. Diagrammet nedan visar både den direkta sysselsättningen per region och den totala sysselsättningen, båda uttryckta i helårsekvivalenter. Den totala sysselsättningen inkluderar utöver den direkta sysselsättningen i själva besöksnäringen även den indirekta sysselsättningen, alltså sysselsättningseffekter i besöksnäringens leverantörsled samt den som skapas av övriga ekonomiska spridningseffekter.

På samma sätt som med övriga nyttor speglar den regionala uppdelningen av själva förutsättningen för sysselsättning – det vill var besöket har ägt rum. Majoriteten av den direkta sysselsättningseffekten kommer dock skapas på samma plats som besöket.

Sysselsatta per region och år (helårsekvivalenter)

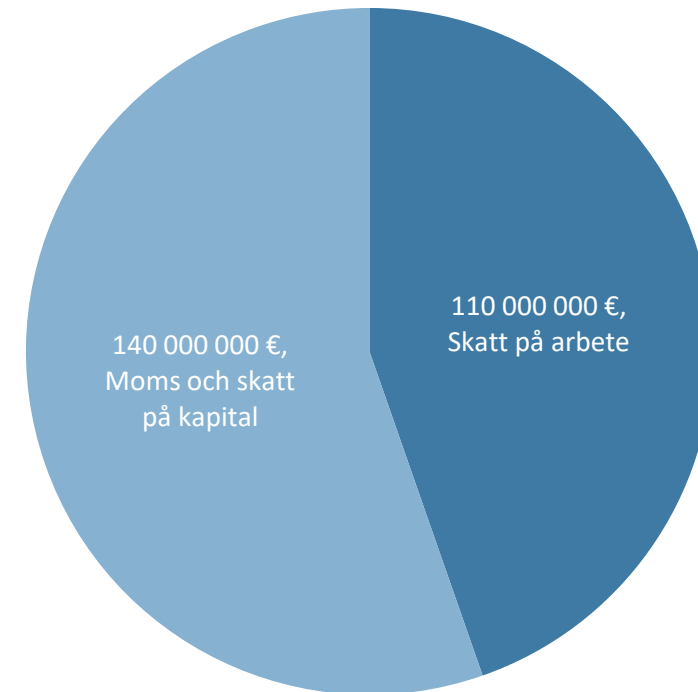
Skatteintäkter

Vid sidan av arbetstillfällena genererar också skärgårdsbesöken skatteintäkter på både lokal och statlig nivå. Totalt summerar intäkterna till ett årligt genomsnitt om 250 miljoner euro 2021-2022. Av detta är något under hälften (44%) skatt på arbete som är kopplad till de direkta och indirekta arbetstillfällena som beskrevs i föregående avsnitt. Resterande del består av moms och skatt på kapital.

Upptill brytpunkten för statlig skatt beskattas arbetsinkomster på kommunal och regional nivå, vilket innebär att skatteintäkter från arbete i hög grad stannar i den egna kommunen och regionen. Moms och skatt på kapital är båda statliga skatter vars intäkter istället samlas in på nationell nivå.

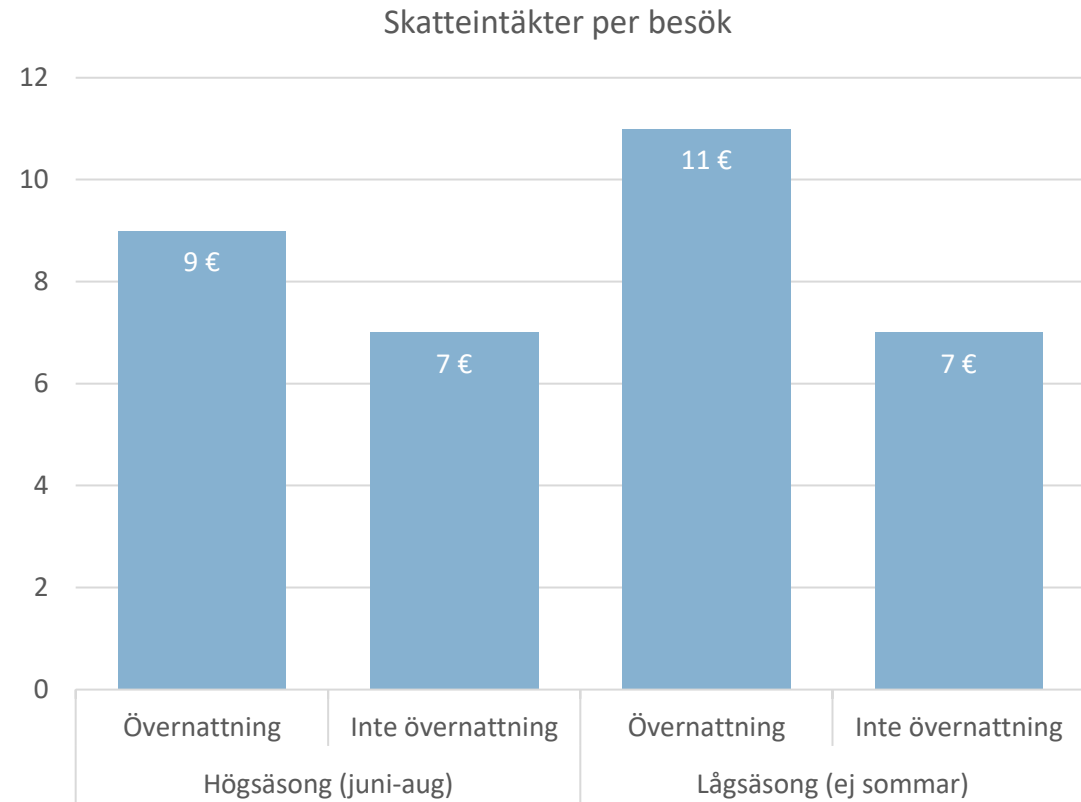
En mer detaljerad redogörelse för hur skatteintäkterna beräknas finns i rapporten.

250 miljoner euro i skatteintäkter per år

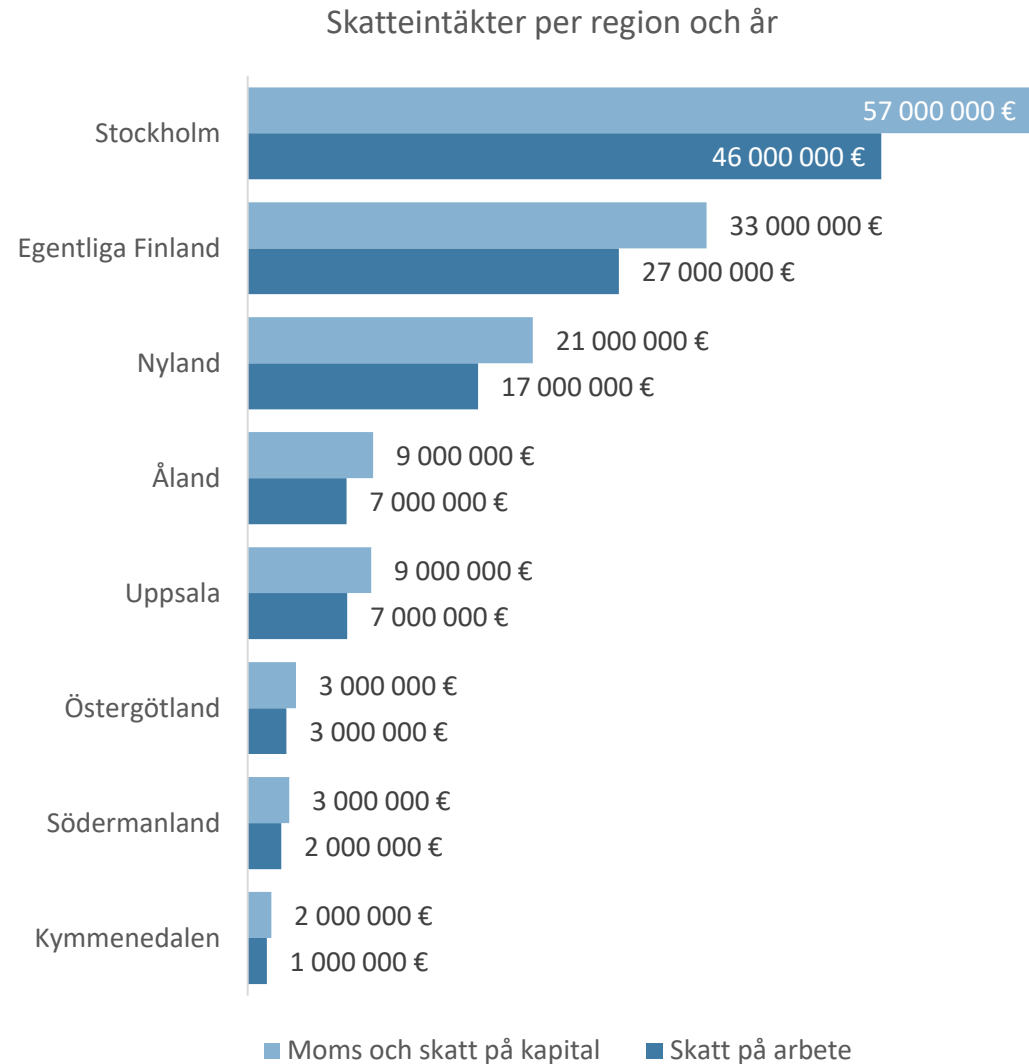
Skatteintäkter per besök

I genomsnitt uppskattas varje skärgårdsbesök generera skatteintäkter på 8 euro, eller 13% av omsättningen per besök. Övernattande besök genererar högre skatteintäkter än dagsbesök. Skillnaden i skatteintäkter per säsong för övernattande besök är kopplad till vilket utbud av logimöjligheter som finns tillgängligt under sommaren respektive resterande år.

Skatteintäkter per region

Den regionala uppdelningen av skatteintäkterna utgår ifrån besökens regionala fördelning och visar således var intäkterna genereras. Det är inte nödvändigtvis samma sak som var de betalas in eller var de i slutändan spenderas. Vad gäller skatten på arbete kommer den största andelen dock både betalas in och spenderas i ungefär samma region som den genererades, eftersom en större del utgörs av kommunalskatt. Moms och kapitalskatt är däremot statliga skatter, där en viss del kommer tillbaka till regionen i form av statsbidrag och subventioner.

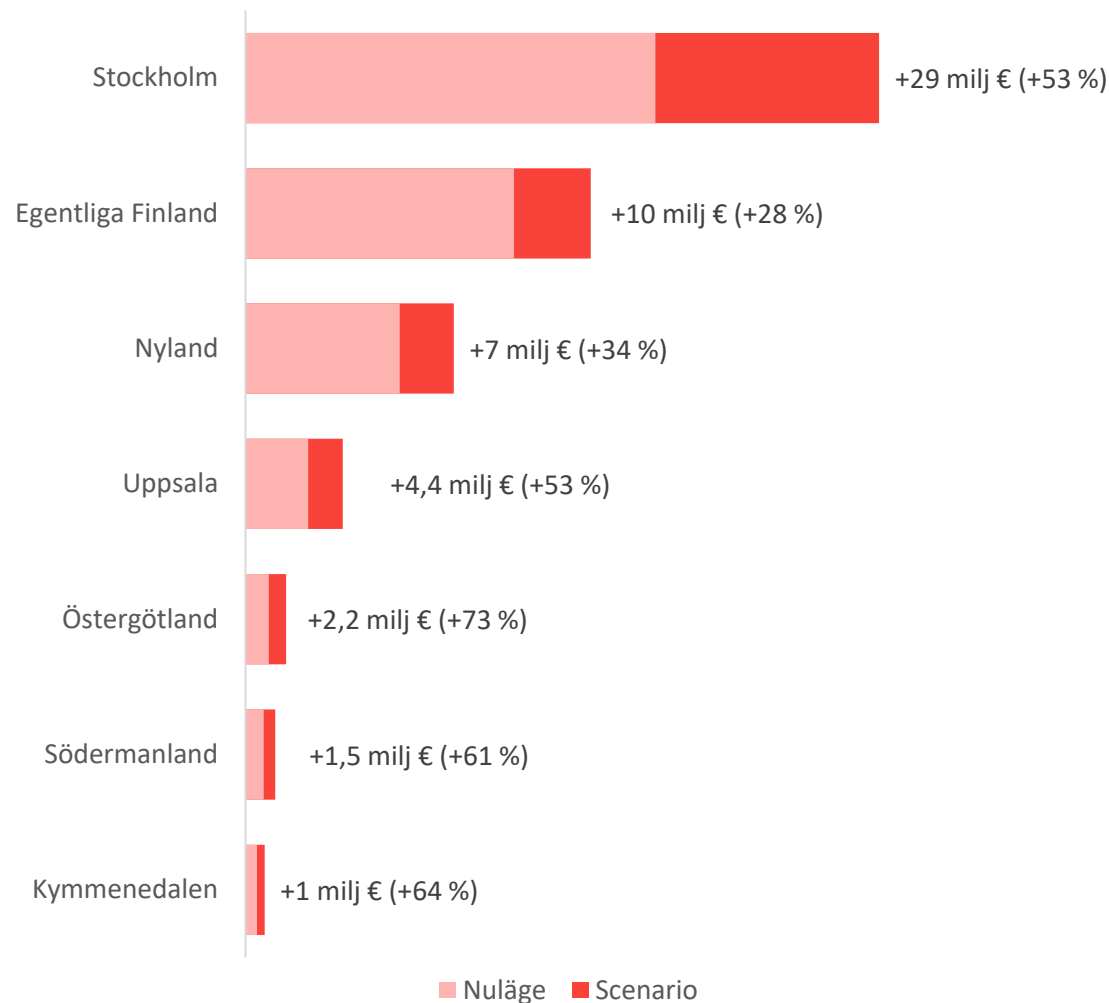
Om september blir nya augusti

Vad skulle hända om säsongen i skärgården förlängs med ett par veckor i augusti och september? Den potentialen i besöksnäringen beräknas genom att skapa ett scenario där besökssiffrorna i september antas vara samma som i augusti. Skillnaden mellan nuläget och scenariot antas då vara effekten av en säsongsförlängning.

I många lokalområden är det främst den första halvan av augusti som är den riktiga högsäsongen, därefter mattas besökstalen av. Andra halvan av augusti har idag mer gemensamt med september månad än med första halvan av augusti – vilket dämpar skillnaderna mellan månaderna. 2022 gjordes exempelvis 3,9 miljoner skärgårdsbesök under augusti och 2,6 miljoner under september, sett till fastlandsregionerna i Sverige och Finland.

Ökningen av septemberbesök i scenariot är 50 procent, baserat på ett genomsnitt av åren 2021-2022 . Sett till helåret innebär detta ett påslag på antalet besök med strax över 4 procent. Den direkta omsättningseffekten av besöksökningen är 55 miljoner euro, eller dryga 45 procent sett till september månad och 4 procent sett till helåret. Ökningen i omsättning skiljer sig mellan regionerna beroende på deras respektive skillnader i besöksantal mellan augusti och september båda åren. Regionerna med högst procentuell ökning i omsättning i scenariot är de som hade störst ökning i besökstal mellan de båda månaderna.

Förändrad direkt omsättning i september enligt scenariot

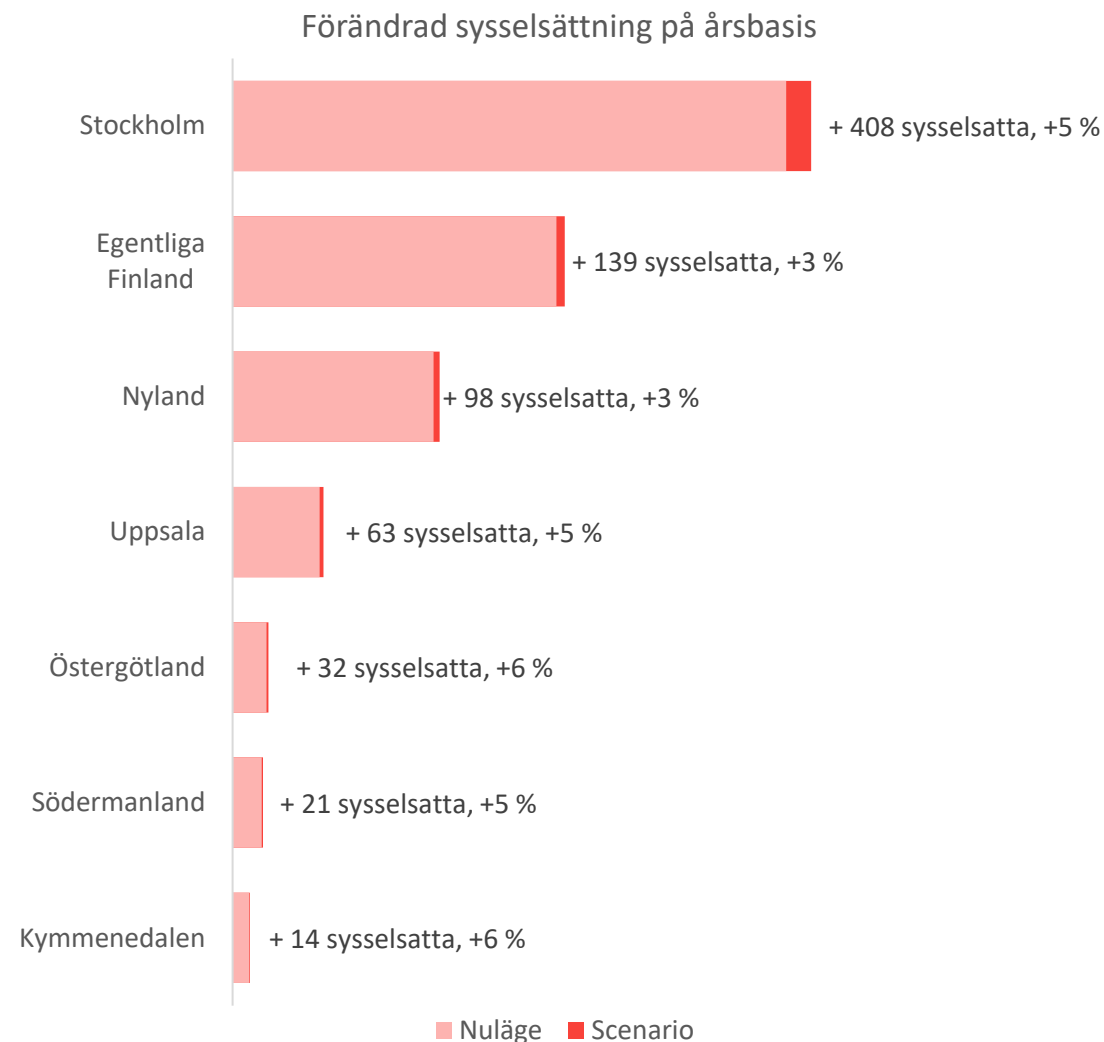

Sysselsättningseffekter

Ett september i nivå med augusti skulle innebära ett behov av ökade arbetsinsatser motsvarande 9300 heltidstjänster under en månads tid – motsvarande 775 helårsekvivalenter av sysselsättning. På årsbasis motsvarar detta en ökad sysselsättning på 4 procent.

Effekten av en säsongsförlängning är olika för olika lokalområden. Effekterna är generellt störst i områden utan fast förbindelse, vilket också är de områden med lägst antal besök sett i relation till helheten. Områden på fastland och med fast förbindelse – som har lägre säsongsvariation än de utan fast förbindelse – minskar därmed den totala effekten.

Scenarioreultatet bygger på antagandet att besöksmönstret i september är detsamma som i augusti, inklusive fördelningen av besök mellan olika inkvarteringstyper. Resultatet är en försiktig skattning av effekten och eventuellt i underkant, då sommarberoende billigare logiformer som camping och gästhamnar sannolikt skulle stå för en lägre andel av övernattningar i september än i augusti även vid en säsongsförlängning. Å andra sidan antas besökstalen vara oförändrade i övrigt, vilket gissningsvis leder till en viss överskattning. Den samlade bedömningen blir ändå att resultatet ska ses som en försiktigt skattad golvnivå av effekten av en säsongsförlängning.

A group of six people are sitting on a large, flat, grey rock in the foreground, facing away from the camera towards a body of water. They are dressed in outdoor gear like jackets and hats. Various items like water bottles and food containers are scattered on the rock around them. In the background, the water stretches to a distant, rocky shoreline with some sparse trees under a cloudy sky. The text "Del 3. Slutsatser och medskick" is overlaid in white in the center of the image.

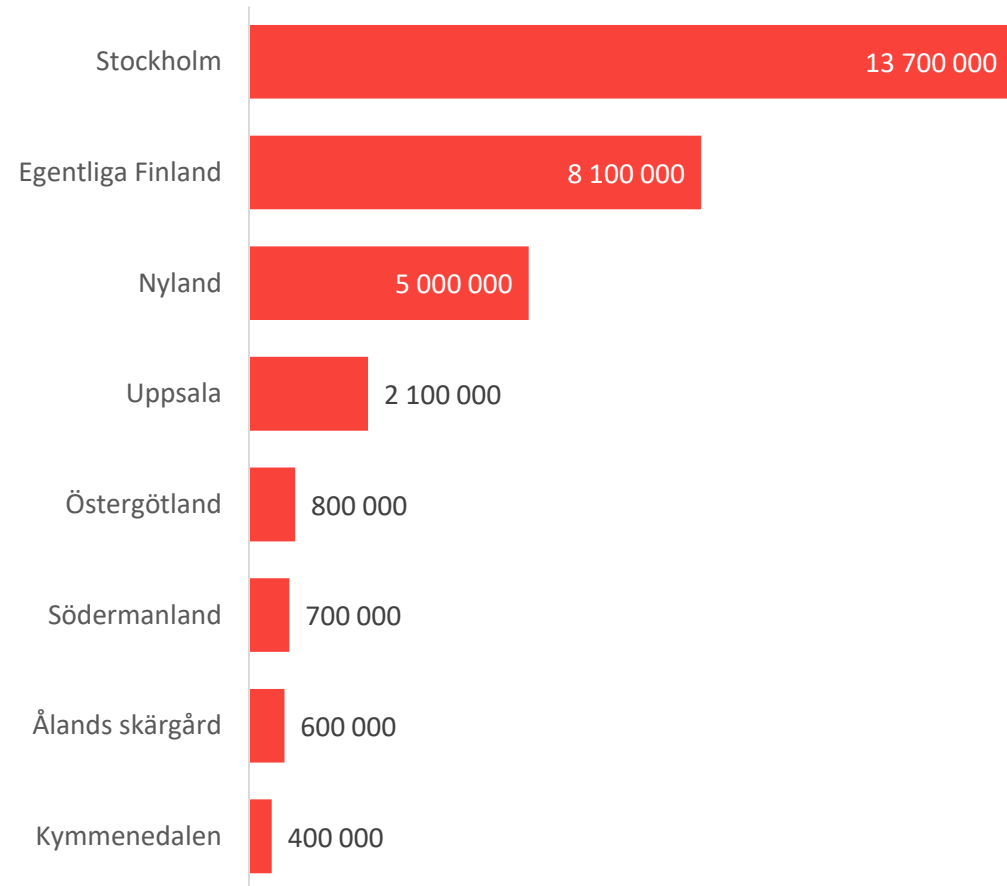
Del 3. Slutsatser och medskick

Sammanfattande slutsatser, skärgårdsbesök

Åren 2021 och 2022 gjordes i genomsnitt minst 32 miljoner besök i de skärgårdsområden som ingår i studien. I denna siffra ingår sju av åtta regioner i Nordiska skärgårdssamarbetet samt tre kommuner i Ålands skärgård. Av de sju regionerna har tre betydligt större besöksmängder än övriga: Stockholms län, Egentliga Finland och Nyland.

Sett över året skedde en stor del av skärgårdsbesöken under sommarsemestern båda år. De stora skillnaderna mellan säsongerna återkommer i samtliga undersökta regioner – både i Sverige och Finland. I regel är skillnaden mellan sommar och vinter som störst i de områden som ligger längst från fastland och större tätorter.

Skärgårdsbesök, genomsnitt 2021-2022

Sammanfattande slutsatser, besökarnas samhällsnyttor

De ekonomiska effekterna och samhällsnyttorna av kommersiella skärgårdsbesök kan mätas genom måtten omsättning, förädlingsvärde, sysselsättning och skatteintäkter. De ekonomiska effekterna och samhällsnyttorna baseras på alla åtta regioner i NSS geografi. Ålands landskap inkluderas genom en separat beräkningsmodell.

Omsättning – Besöksnäringens kassaflöde

Den direkta omsättning som besöksnäringen genererar i skärgårdsföretagen är lika med summan av besökarnas konsumtion. Det uppstår även omsättning i underleverantörsled som är lika med värdet på insatsvarorna som används. Den totala omsättningen är summan av den direkta och den indirekta omsättningen.

- Omsättningen kopplad till skärgårdsbesök uppgår sammanlagt till 1,7 miljarder euro årligen för 2021-2022, eller 20 miljarder svenska kronor. Över 80% är omsättning kopplad till den direkta besöksnäringen i skärgårdarna. Den sista delen är indirekt omsättning genom spridningseffekter till den övriga regionala ekonomin.
- Uppskattningsvis 41% av årens totala omsättning skedde under de tre sommarmånaderna juni, juli och augusti respektive år.

- Den genomsnittliga direkta omsättningen per besök var 47 euro, eller 555 kronor. Detta inkluderar alla typer av besök, både dagsbesök och övernattande oavsett logiform.
- Merparten av den totala omsättningen på 1 700 miljoner euro kan knytas till besök i de tre mest besöksintensiva regionerna Stockholms län, Egentliga Finland och Nyland.

Förädlingsvärde – Skärgårdens BNP

Förädlingsvärde utgörs av värdet som själva produktionen av en vara eller tjänst genererar. BNP eller den regionala motsvarigheten BRP är mått på förädlingsvärdet inom ett land eller region, och är det bästa måttet på det värde som besöksnäringen adderar till den lokala ekonomin i skärgården.

- Förädlingsvärdet för skärgårdsbesöken under 2021-2022 uppgick till över 860 miljoner euro årligen. Merparten är direkt kopplad till besöksnäringen och en mindre del till indirekta spridningseffekter i den regionala ekonomin.
- I genomsnitt genererar varje besök ca 27 euro i förädlingsvärde. Ungefär 80% av det skapas i den direkta bransch där konsumtionen sker, medan resten utgörs av den indirekta effekter i andra branscher.

Sysselsättning – arbetstillfällen inom besöksnäring och i leverantörsled

Sysselsättningen som genereras lokalt av besöksnäringen beräknas utifrån förädlingsvärdet, löneandelen och lönesummor i respektive bransch.

Sysselsättningen är uttryckt i helårsekvivalenter, där en helårsekvivalent motsvarar en heltidstjänst under ett år.

- Besöksnäringens lokala sysselsättningseffekt i skärgården är ca 22 000 helårsekvivalenter per år. Under en dag i högsäsong jobbar naturligtvis fler människor än 22 000 inom besöksnäringen i skärgården. 10 säsongsarbetare som jobbar heltid i tre månader på sommaren motsvaras av 2,5 helårsekvivalenter, vilket gör att besöksnäringen egentligen sysselsätter mångdubbelt fler personer.
- Sysselsättningseffekten inkluderar både sysselsättningen i den direkta näringen och hos lokala underleverantörer. Knappt hälften återfinns inom hotell- och restaurangbranschen, medan en dryg tiondel återfinns inom handel och livsmedelsframställning. Resterande är fördelade på övriga branscher.
- Majoriteten av sysselsättning kopplad till skärgårdens besöksnäring utgörs av arbetstillfällen i landskapen Egentliga Finland och Nyland samt Stockholms län. Dessa tre regioner står för 65% av sysselsättningen skattad ur besöksantalet.

Skatteintäkter – på lokal och statlig nivå

Skatteintäkterna från besöksnäringen beräknas utifrån det lokala värde som skärgårdsbesöken genererar. Intäkterna beräknas utifrån besöksnäringens totala förädlingsvärde.

- Skatteintäkterna som genereras genom skärgårdsbesöken uppgår till ca 250 miljoner euro årligen. Av detta är 44% skatt på arbete och resterande del moms och skatt på kapital. Skatteintäkter från arbete stannar i hög grad i den egna kommunen och regionen.
- I genomsnitt uppskattas varje skärgårdsbesök generera skatteintäkter på 8 euro, eller 13% av omsättningen per besök.

Sammanfattande slutsatser, om september blir det nya augusti

I ett scenario undersöks den ekonomiska potentialen i en utökad säsong där besökssiffrorna i september antas vara samma som i augusti. Sett till fastlandsregionerna i Sverige och Finland innebär detta en ökning av septemberbesök med 50 procent, eller ett påslag på helåret med något över 4 procent.

- Besöksnäringens direkta omsättningseffekt i scenariot är 55 miljoner euro. En ökning på dryga 45 procent sett till september månad och 4 procent sett till helåret.
- Ett september i nivå med augusti skulle innebära ett behov av ökade arbetsinsatser motsvarande 9300 heltidstjänster under en månads tid – motsvarande 775 helårsekvivalenter av sysselsättning. På årsbasis motsvarar detta en ökad sysselsättning på 4 procent.
- Effekten av en säsongsförlängning är olika för olika lokalområden. Effekterna är generellt störst i områden utan fast förbindelse, vilket också är de områden med lägst antal besök sett i relation till helheten. Områden på fastland och med fast förbindelse – som har lägre säsongsvariation än de utan fast förbindelse – minskar därmed den totala effekten.

Medskick inför fortsatt arbete

Insatser för en levande skärgård året om pågår på många håll, både på regional och nordisk nivå. Bland annat genom initiativ för säsongsförlängning i linje med det undersökta scenariot av ökat besöksantal under september månad. Inför det fortsatta arbetet vill vi lämna ett medskick från analyser och diskussioner som förts i samband med denna studie.

Ett september i nivå med augusti skulle innebära en stor ökning av både besök och behov av arbetsinsatser kopplade till besöken. Något över 4 procent fler besök sett till helåret och 50 procent fler under september, resulterande i en årlig sysselsättningsökning på 4 procent. Sett till hela året kan 4 procent låta lite, men resultatet kan också läsas ur ett säsongsperspektiv: En ökning av årets besök med bara 4 procent kan – om de ökade besöken sker under en koncentrerad period – resultera i en betydligt längre säsong för lokala arbetstillfällen och kommersiell service till nytta för skärgårdens befolkning och företag.

Att det finns en betydande skillnad mellan augusti och september i antalet besök pekar dock samtidigt på hinder för förverkligande av detta scenario. Bland annat påverkar skillnaderna i väder och temperatur benägenheten att besöka skärgården under olika delar av året.

Skolstarter i slutet av augusti förändrar också vardagsmönstren för många hushåll. Och skärgårdstrafikens tidtabeller ändras efter sommarens slut, vilket påverkar tillgängligheten i skärgårdsområden.

Om hindren för förverkligande varit små hade sannolikt skillnaderna mellan augusti och september varit lägre redan idag. Men precis som det finns lokala skillnader i besöksmönster har också vissa lokalområden bättre utgångsläge att överbrygga hindren för säsongsförlängning än andra. I det vidare arbetet är det möjligt att identifiera vilka dessa områden är genom att se till besöksmönstren idag i relation till både resmöjligheter, lokala faciliteter och logimöjligheter. Att identifiera dessa områden vore värdefullt för att kraftsamla genom koncentrerad insatser till utvalda platser. För förverkligande av en utökad säsong krävs också samordning mellan aktörer, inklusive mandat att ”äga frågan” om säsongsförlängning.

VI ÄR WSP

WSP är en av världens ledande rådgivare och konsultbolag inom samhällsutveckling. Med cirka 55 000 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Vi planerar, projekterar, designar och projektleder olika uppdrag inom transport och infrastruktur, fastigheter och byggnader, hållbarhet och miljö, energi och industri samt urban utveckling. Så tar vi ansvar för framtiden.

wsp.com

WSP Sverige AB

12188 Stockholm-Globen

Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225500

Org.nr: 556057-4880

Styrelsens säte: Stockholm

wsp.com

